

II. ПЕРЕДОВІ ПРАКТИКИ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ У ХХІ СТОЛІТТІ: ЗАРУБІЖНІ І ВІТЧИЗНЯНІ ЗДОБУТКИ. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД

Лариса Волошко

ГРУПОВА НАВЧАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК СУЧАСНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Реформування системи вищої освіти України вимагає особистісної орієнтації професійної освіти, постійне підвищення її якості, оновлення її змісту та форм організації освітнього процесу, запровадження освітніх інноваційних технологій. У цьому зв'язку актуалізується проблема впровадження різноманітних технологій навчання, серед яких чільне місце посідає групова навчальна діяльність здобувачів вищої освіти.

Під груповою навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти ми розуміємо діяльність студентів у складі малочисельних груп (3–5 осіб), об'єднаних спільною навчальною метою, в умовах відносин відповідальної взаємозалежності, поєднання контролю за динамікою професійної компетентності з боку викладача з самооцінкою та взаємооцінкою студентів [1].

Запровадження групової навчальної діяльності студентів передбачає дотримання таких педагогічних умов: 1) віднесення групової навчальної діяльності до систематичної форми організації навчального процесу; 2) проведення комплектування малих навчальних груп з урахуванням закономірностей групової динаміки щодо створення дієвих суб'єктів групової діяльності; 3) оптимальне поєднання групової роботи з індивідуальною та фронтальною; 4) поєднання методів контролю результативності групової діяльності, яку здійснює викладач, із самоконтролем (самооцінкою) та взаємоконтролем студентів; 5) забезпечення навчально-методичними матеріалами, необхідними для продуктивної діяльності малих навчальних груп.

Наш педагогічний досвід дає підставу стверджувати, що під час запровадження групової навчальної діяльності вказівки з боку викладача працювати разом буде недостатньо. Необхідно створити об'єктивні умови відповідальної взаємозалежності, серйозної зацікавленості студентів у результатах навчальної діяльності, успіхах один одного.

Для цього доцільне поєднання різних способів організації відповідальної взаємозалежності студентів у складі малих навчальних груп: 1) залежність від результатів роботи малої групи як єдиного цілого – оцінка кожного студента залежить не лише від його власних досягнень, а й від результатів роботи групи в цілому; 2) залежність від наявних ресурсів, необхідних для виконання завдання; 3) залежність від виконуваного завдання – усі студенти малої навчальної групи працюють над одним завданням; 4) залежність від джерела інформації – досягається шляхом створення ситуації, коли студент володіє лише частиною інформації, необхідної для вирішення задачі, поставленої перед мікрогрупою; 5) залежність від спільного заохочення – застосування рейтингу малих груп; надання можливості використати додатковий час, обрати рівень складності завдання; 6) створення штучної ситуації обмеження часу, відведеного на виконання завдання – викладач, розподіливши завдання, через певний проміжок часу свідомо повідомляє, що час на виконання завдання зменшується, виходячи з того, що його буде достатньо. У такому разі успішність виконання завдання може визначатися ступенем узгодженості дій студентів та спонукатиме їх до пошуку більш ефективної тактики спільної діяльності.

Особливим способом формування відносин відповідальної взаємозалежності, на нашу думку, є рольова взаємозалежність студентів. Чітка диференціація ролей у групі (лідер-консультант, експерт, помічник) формується поступово та залежить від етапу групової динаміки. Зміна рольової структури малої навчальної групи позитивно забезпечує оптимальні умови для формування професійної відповідальності студентів. Чим багатший діапазон ролей, опанованих студентом, тим вищою буде його активність та відповідальність. Тому необхідно формувати готовність і вміння студентів виконувати будь-яку роль у групі [2].

У процесі професійної підготовки майбутніх фахівців соціономічних професій необхідно поєднати різні форми групової навчальної діяльності [1]. Групова робота може бути: 1) за рівнем

навчальних можливостей студентів – гомогенною та гетерогенною; 2) за особливостями розподілу навчальних завдань – однорідною, диференційованою, кооперованою, індивідуально-груповою; 3) за часом функціонування – пролонгованою та локальною.

Отже, застосування групових форм навчання зумовлює позитивну динаміку професійно значущих особистісних якостей і здібностей студентів, підвищує рівень навченості, моделює особистісно-професійний досвід, збагачує навички міжособистісної взаємодії, необхідні у професійній діяльності фахівців соціономічних професій.

Список використаної літератури

1. Волошко Л. Б. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації у процесі вивчення медико-біологічних дисциплін : дис. ...канд. пед. наук: 13.00.04. – К., 2006. – 211 с.
2. Волкова Н. Профессиональная компетентность специалистов: критерии оценки [монография] / Н. Волкова, Л. Волошко. – Москва-Полтава: Техсервис, 2007. – 318 с.

Олена Самодумська

ОСОБЛИВОСТІ СТАНУ ПІДГОТОВКИ ПРОФЕСІОНАЛІВ ДО ДІЯЛЬНОСТІ У НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ ДОРΟΣЛИХ

Сучасна неформальна освіта дорослих є механізмом ефективних соціальних перетворень. Дослідження її стану показало, що з її допомогою вирішуються соціальні завдання на різних рівнях соціуму, реалізуються адаптаційна, інформаційна, компенсаторна, аналітична, розвивально-діяльнісна освітні функції. Успіх реалізації і впровадження неформальної освіти дорослих у масову практику в значній мірі залежить від володіння освітянами андрагогічною моделлю, здатністю вміло тиражувати її, поєднуючи наукову теорію і освітню практику, майстерністю щодо освітньої діяльності з дорослими людьми.

Метою статті є дослідити процес підготовки професійних працівників до діяльності у неформальній освіті дорослих і узагальнити його особливості.

Неформальна освіта дорослих сьогодні є освітньою діяльністю, здійснюваною, як правило, за рамками офіційної (формальної) системи, не підкріплена дипломом офіційного зразка, розрахована на вмотивованих до навчання дорослих, що проводиться за освітніми програмами і темами, у визначені терміни, відповідає цілям навчання дорослих, забезпечує особистісно, професійно, соціально значущий результат [1, с. 209]. Основними завданнями неформальної освіти дорослих є реалізація прав дорослих на освіту протягом життя, активне їхнє включення в професійне і суспільне життя, забезпечення актуальними освітніми послугами. Такі послуги надають різноманітні суб'єкти – корпоративні, громадянські, приватні, які мають юридичне право на надання таких освітніх послуг в Україні.

Неформальну освіту дорослих відрізняє відсутність державних стандартизованих вимог до фахового рівня підготовки її організаторів і надавачів освітніх послуг. Освітні незалежні компанії працюють за правилами ринку і маркетингового просування. Базова освіта і кваліфікаційні характеристики суб'єктів, які безпосередньо навчають дорослих, інколи не відповідають вимогам, які висуваються до педагогічних і науково-педагогічних працівників офіційних закладів освіти.

Педагогічну діяльність у закладах освіти здійснюють педагогічні працівники, у вищих закладах освіти третього і четвертого рівнів акредитації та закладах післядипломної освіти – науково-педагогічні працівники. Невизначеними залишаються питання здійснення педагогічної діяльності з дорослими, особливо в умовах неформальної освіти. У цілому педагогічною діяльністю можуть займатися особи з високими моральними якостями, які мають відповідну освіту і професійно-практичну підготовку.

Відповідно до П. 25. Ст. 1. Р. 1. Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [2] *науково-педагогічним працівником* є вчений, який має вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, відповідно до трудового договору (контракту) в університеті, академії, інституті професійно провадить педагогічну та наукову або науково-педагогічну діяльність та має відповідну кваліфікацію незалежно від наявності наукового ступеня або вченого звання, підтверджену результатами атестації у випадках, визначених законодавством. Майбутніх науково-педагогічних працівників закладів та установ вищої освіти готують у закладах вищої освіти за